

Ciljevi u spoljnoj politici

Spoljna politika

Mart, 2019

Cilj?

- Vukadinović: „izraz budućeg stanja ili suma ispunjenih uslova koje vladajuća struktura države ocjenjuje kao ostvarenje onoga što je zamislila kao svoj osnovni zadatak“
- Nicholson – određeni pravac politike rijetko je unaprijed isplaniran
- Lentner: izbor ciljeva, mobilizacija sredstava, organizovanje napora i utrošak sredstava za ostvarivanje cilja

Ciljevi i interesi

- Izolovanost?
- Nacionalni interes država – skup težnji koje jedna država nastoji *trajno* realizovati.
- Interesi - skup želja i težnji koji kroz spoljno političko djelovanje stavljamo na znanje ostalim akterima.

Izbor ciljeva

- Želja za ostvarenjem i mogućnost realizacije
- Kod odabira cilja bitno je:
 - a) pravilno analizirati situaciju
 - b) procijeniti mogućnosti upotrebe državne sile u kriznoj situaciji
 - c) pravilno procijeniti uticaj unutrašnjih prilika na sredstva dostupna za ispunjavanje cilja
- Problem lošeg postavljanja spoljno-političkih ciljeva (overcommitment)

Vrste ciljeva (Vukadinović)

- **Bitni ciljevi**
 - Najviši ciljevi, za koje su narodi i vlade spremni podnijeti najveće žrtve
 - Jasno ilustruju odnos prema drugim državama i spoljnopolitičko opredjeljenje (Monroova doktrina)
 - Promjenjivost bitnih ciljeva? Britanija i održavanje kolonijalnih posjeda
- **Ciljevi srednjeg ranga**
 - Raznoliki, sastav i zahtjevi prema drugim akterima
 - Npr. Podizanje međunarodnog prestiža usko vezano za naučno tehnološki razvoj, životni standard itd.
- **Univerzalni dugoročni ciljevi**
 - Ideološki pogledi ka opštoj organizaciji međunarodnog sistema i položaju specifičnih država unutar njega

Vrste ciljeva (Dimitrijević, Stojanović)

- Određivanje cilja veže se za vrijednosti koje se žele postići ili sačuvati
- Vrijednosti:
 - Zajedničke vrijednosti aktera
 - Nacionalna bezbjednost (a) opstanak, teritorijalni integritet, nezavisnost, kvalitet života, (b) opažanje bezbjednosti, agresija
 - Opšte vrijednosti međunarodne zajednice i čovječanstva
 - Mir, opstanak čovječanstva, položaj čovjeka u društvu i poštovanje ljudskih prava
 - Specifične vrijednosti
 - Nacionalni interes, ekspanzionizam, kolonijalizam, interesne sfere -hegemonizam, imperijalizam, sticanje moći, ugled

Vrste ciljeva: vremenska odrednica (dugoročni, srednjeročni, kratkoročni) obim (minimalistički, maksimalistički)

Model interakcije ciljeva

- **Model saradnje**

- Dva ili više interesa međusobno su kompatibilni i mogu se ostvariti za interes i u korist obje strane

- **Model konflikta**

- Sistem međunarodnih odnosa baziran je na konfliktu, te ispunjavanje spoljno političkih ciljeva jedne države nužno vodi ugrožavanju spoljno političkih ciljeva druge

- **Model takmičenja**

- Međunarodni ciljevi mogu se ostvarivati bez obzira na ponašanje drugih država. Dobitak jedne strane ne znači gubitak druge strane

Faktori uticaja na formulisanje spoljno političkih ciljeva

- **Subjektivni faktori**
 - Svi faktori vezani za aktivnosti glavnih *aktera* spoljnopolitičkog odlučivanja
 - Akteri i unutrašnja sredstva spoljnopolitičke akcije
 - Pretpostavke, mišljenja, vrijednosti, lični stavovi, doktrine i ideologije
 - ✓ Razlika između doktrine i ideologije? Skup eksplicitnih vjerovanja koji objašnjavaju realnost i zacrtavaju ciljeve spoljnopolitičke akcije vs. shvatanje cjelokupne spoljnopolitičke akcije jedne države

- **Objektivni faktori**
 - Struktura i uslovi djelovanja u međunarodnom sistemu
 - Nacionalna uloga države
 - Sposobnosti
 - Opšte prihvaćene društvene vrijednosti
 - Javno mnjenje
 - Tradicija djelovanje spoljnopolitičkog aparata

- Hvala!